

**Česká školní inspekce
Plzeňský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Č. j. ČŠIP-313/11-P

Název právnické osoby vykonávající činnost školy:	Základní škola a Odborná škola, Horšovský Týn, Nádražní 89
Sídlo:	Nádražní 89, 346 01 Horšovský Týn
IČ:	70 842 779
Identifikátor:	600 022 765
Právní forma:	příspěvková organizace
Zastoupená:	Mgr. Zdeňkou Paterovou, ředitelkou školy
Zřizovatel:	Plzeňský kraj, Škroupova 18, 301 00 Plzeň
Místo inspekční činnosti:	Nádražní 89, B. Němcové 7, Horšovský Týn
Termín inspekční činnosti:	29. března a 4. – 5. dubna 2011

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou speciální podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu a jeho souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona.

Inspekční činnost bude zaměřena na žáky vzdělávající se v oborech vzdělání 79-01-B/001 Pomocná škola a 79-01-B/01 Základní škola speciální.

Aktuální stav školy

Základní škola a Odborná škola, Horšovský Týn (dále škola) vykonává činnost přípravného stupně základní školy speciální s kapacitou 10 dětí, základní školy s kapacitou 160 žáků (z toho obor vzdělání základní škola speciální 30 žáků), střední školy s kapacitou 102 žáků, školní družiny s kapacitou 14 žáků, speciálně pedagogického centra a školní jídelny – výdejny s kapacitou 80 strážníků. Po organizační stránce se základní škola člení na základní školu praktickou (dále jen ZŠP) a základní školu speciální (dále jen ZŠS). Vzdělává žáky s lehkým, středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a žáky s poruchami autistického spektra. Žáci jsou přijímáni na základě příslušné diagnózy a doporučení školského poradenského zařízení.

ZŠS má pro žáky s ohledem na stupeň jejich mentálního postižení zpracované dva školní vzdělávací programy, podle nichž probíhá vzdělávání ve všech ročnících: Školní vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální I. díl s motivačním názvem „Sluníčko“ a Školní vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální II. díl s motivačním názvem „Spolu to zvládneme“. V době konání inspekce se v pěti třídách ZŠS vzdělávalo 27 žáků 1. – 10. ročníku. Kapacita ZŠS tak byla naplněna na 90 %. Jedna třída ZŠS je umístěna v hlavní budově školy na adrese Nádražní 89, kde se nachází současně ředitelství školy, třídy pro žáky s lehkým mentálním postižením, školní družina a speciálně pedagogické centrum. Zde také slouží pro potřeby výuky cvičná kuchyně, dílna a speciálně vybavená učebna pro pracovní činnosti (šití apod.). Čtyři třídy ZŠS včetně zázemí pro žáky a pedagogy a místnosti s perličkovým bazénem pro rehabilitační cvičení se nacházejí na nedalekém odloučeném pracovišti v ulici B. Němcové 7. Tato patrová budova má zajištěný bezbariérový přístup a vstup do patra je tělesně postiženým žákům umožněn pomocí speciální schodišťové sedačky.

Výuku ve speciálních třídách zajišťuje pět učitelek (z toho dvě plně odborně kvalifikované a jedna si odbornou kvalifikaci doplňuje studiem na vysoké škole), čtyři vychovatelky a asistentka pedagoga pro sociálně znevýhodněné žáky. Jedna pracovnice speciálně pedagogického centra působí zároveň na částečný úvazek jako kvalifikovaná rehabilitační pracovnice. Na odloučeném pracovišti v ulici B. Němcové poskytuje individuální rehabilitační péči dětem a žákům se zdravotním postižením.

V posledních třech letech došlo v ZŠS ke zlepšení v materiální oblasti. Z finančních prostředků poskytnutých v rámci rozvojového programu MŠMT byly doplněny některé kompenzační a rehabilitační pomůcky: motomed, rehabilitační stůl, zvedák do vany a vertikalizační židle. Z projektu ESF „Modernizace výuky pomocí nových inovativních metod a technologií“ byly všechny třídy ZŠS vybaveny počítačem s připojením na internet.

Vzdělávací prostory školy, jejichž výzdobu dotvářely zdařilé výtvarné práce žáků, působily celkově příjemným, funkčním a estetickým dojmem.

Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu k ŠVP

Vzdělávací nabídka školy odpovídá zařazení do rejstříku škol a školských zařízení. Ke vzdělávání jsou žáci přijímáni v souladu s platnými právními předpisy. Podle stupně postižení jsou zařazováni do odpovídajícího vzdělávacího programu. Výsledky vzdělávání jednotlivých žáků jsou s ohledem na rozsah a míru jejich postižení obtížně měřitelné a vždy jsou posuzovány důsledně individuálně s důrazem na osobní pokrok. Učitelé se

snaží žáky vhodně motivovat a průběžně je povzbuzovat, k celkovému hodnocení je využíváno slovní hodnocení. Kladným výsledkem je úspěšná adaptace žáků na školní prostředí, dosažení větší míry samostatnosti a soběstačnosti, snaha o dorozumění se s okolím, rozvoj motoriky, pohybových dovedností, tvořivosti, citu, osvojení si a upevnění hygienických návyků. Po ukončení ZŠS mohou absolventi dále pokračovat ve vzdělávání v praktické škole jednoleté nebo dvouleté, která je součástí subjektu. Ve školním vzdělávacím programu je kladen důraz na rozvoj sociálních kompetencí, komunikace, pracovní výchovy, tělesné výchovy a informatiky. Disponibilními hodinami jsou nejvíce posíleny vzdělávací oblasti Člověk a svět práce a Informační a komunikační technologie. Škola realizuje již výše zmíněný projekt z prostředků ESF „Modernizace výuky pomocí nových inovativních metod a technologií“, jehož součástí je zlepšení vybavenosti školy informačními a komunikačními technologiemi, proškolení pedagogů při práci s nimi a tvorba digitálních učebních materiálů. Zvolená průřezová témata (Osobnostní a sociální výchovu, Multikulturní, Mediální a Environmentální výchovu) začlenila škola do vzdělávacího obsahu jednotlivých předmětů. K pochybení došlo ze strany školy zavedením Školních vzdělávacích programů pro obor vzdělání základní škola speciální od 1. 9. 2010 do všech ročníků najednou namísto jejich postupného zavádění (výuka podle ŠVP ZŠS měla být zahájena ve školním roce 2010/2011 pouze v 1. a 7. ročníku). Škola tak neoprávněně převedla žáky ostatních ročníků do jiného vzdělávacího programu v rozporu s platnými právními předpisy. Zmíněný nedostatek je částečně eliminován skutečností, že jsou žáci vzděláváni na základě zpracovaných individuálních vzdělávacích plánů a obsah vzdělávání se tak pro ně nemění.

Sledované vyučování probíhalo ve všech třídách se sloučenými ročníky, kde byli zároveň zařazeni žáci obou vzdělávacích programů (pro středně těžké i těžké mentální postižení), v některých třídách byly zařazeny i děti z přípravného stupně základní školy speciální. Vzhledem k velmi dobrému organizačnímu zajištění a k souběžnému působení dvou pedagogů ve třídě (učitelka a vychovatelka nebo asistentka pedagoga) byl vzdělávací proces efektivní a přínosný. Pedagogové důsledně diferencovali výuku podle potřeb žáků. K individuální práci žáků sloužily rovněž počítače se speciálními výukovými programy, které byly v každé třídě k dispozici. Při praktických a výtvarných činnostech měli žáci možnost pracovat s různými materiály a technikami. Učitelé často využívali názoru pomocí učebních pomůcek, počítačů, obrázků i přírodních materiálů. Při výuce vycházeli ze zkušeností, znalostí a zájmu žáků. Velký důraz byl kladen na podporu a rozvoj jejich komunikačních a řečových dovedností, u nemluvicích žáků byly využívány různé formy alternativní komunikace (komunikační karty, tabulky, piktogramy, obrázky, fotografie apod.). Žáci se aktivně zapojovali do nabízených činností, projevovali zájem o nové podněty a uspokojení z výsledků své práce. Pedagogové je často povzbuzovali a chválili, hodnocení mělo výrazně motivační charakter. V rámci již zmíněného projektu vytvářejí sami učitelé pracovní listy a počítačové prezentace pro zefektivnění výuky řečové výchovy, rozumové výchovy a dalších předmětů. Tyto materiály mezi sebou vzájemně sdílejí. Vybavení tříd vhodným nábytkem a odpočinkovými zónami odpovídá potřebám zdravotně postižených žáků. Těm je v průběhu celého dne věnována potřebná speciálně pedagogická podpora i za využití rehabilitačních a kompenzačních pomůcek. Dvakrát týdně probíhá rehabilitace ve speciální místnosti s perličkovým bazénem, dvakrát měsíčně je zařazována canisterapie a kondiční jízda na koních v Miřkově. Výhodou subjektu je vlastní speciálně pedagogické centrum (SPC), jehož pracovnice jsou v denním kontaktu s pedagogy školy, kterým v případě potřeby poskytují odborné konzultace, provádí diagnostiku žáků školy i externích klientů, vedou speciálně pedagogickou nápravu, poskytují konzultace rodičům.

Rodiče žáků ZŠS spolupracují se školou na velmi dobré úrovni. O aktuálním dění jsou informováni prostřednictvím notýsků, žákovských knížek a webových stránek školy. Dobrá znalost specifik jednotlivých žáků a jejich rodinného zázemí se pozitivně odráží v organizaci a vlastní realizaci vzdělávacího procesu.

Výchovné poradenství je zajišťováno kvalifikovanou výchovnou poradkyní, která plní zároveň i funkci metodičky prevence rizikového chování žáků. Vzhledem k velikosti a typu školy je toto zabezpečení funkční. Vede evidenci zdravotně postižených žáků, pomáhá vycházejícím žákům a jejich zákonným zástupcům s volbou další vzdělávací cesty s ohledem na zájem, zdravotní stav a individuální dispozice žáků. Vzhledem k tomu, že se projevy rizikového chování u žáků ZŠS téměř nevyskytují, jde v této oblasti zejména o všestrannou podporu zdravého životního stylu, o budování a posilování správných sociálních postojů, rozvoj komunikačních dovedností, sebeúcty a sebevědomí a o smysluplné využívání volného času. ZŠS vytváří pro žáky bezpečné prostředí, což je doloženo skutečností, že zde v uplynulých třech letech nebyl registrován žádný úraz. Nezbytným předpokladem tohoto výsledku je zajištění neustálého dohledu nad žáky.

Hodnocení předpokladů školy ke vzdělávání podle požadavků školského zákona

Činnost školy probíhá v souladu s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení. Oba díly ŠVP pro obor vzdělání základní škola speciální jsou nyní v souladu s příslušným rámcovým vzdělávacím programem (dále RVP). Formální nedostatky zjištěné srovnávací analýzou s RVP byly v průběhu inspekce odstraněny.

Ředitelka školy byla jmenována na základě výsledků konkurzního řízení. Svou dlouholetou manažerskou praxí (27 let) a dosaženým vzděláním splňuje zákonné předpoklady pro výkon funkce. Zúčastňuje se vzdělávacích akcí pro vedoucí pracovníky škol a školských zařízení. Preferovaný demokratický styl vedení včetně promyšleného delegování kompetencí na jednotlivé pracovníky kladně ovlivňuje celkové klima školy. Dokladem toho byla i příjemná pracovní atmosféra mezi žáky a pedagogy zaznamenaná v hospitovaných hodinách i při dalších jednáních s pracovníky školy. S pedagogickou radou jsou projednávány všechny podstatné záležitosti týkající se vzdělávání. Kontrolní a hospitační činnost je cíleně zaměřena a je realizována v součinnosti se zástupkyní ředitelky. Nastavený vnitřní i vnější informační systém odpovídá podmínkám školy a je dostatečně účinný. Zpracované vlastní hodnocení školy má spíše popisný charakter. Není v něm uvedena konkretizace silných a slabých stránek jednotlivých hodnocených oblastí a neobsahuje opatření k odstranění nedostatků. Plánování je funkční a postihuje všechny oblasti chodu celého subjektu.

Za předpokladu úsporných opatření má škola dostatek finančních prostředků na zajištění svého provozu a na naplňování platných vzdělávacích programů. K dorovnání rozpočtu přispělo její zapojení do rozvojových programů vyhlášených MŠMT (např. v oblasti odměňování pedagogických i nepedagogických pracovníků, asistentů pedagoga, dotace „Hustota a specifika“, školní potřeby pro žáky 1. ročníku, vybavení škol kompenzačními a rehabilitačními pomůckami pro žáky se zdravotním postižením). Vedení školy také aktivně hledá další finanční zdroje např. realizací výše zmíněného projektu ESF, pořádáním prodejních výstav prací žáků a získáváním darů od sponzorů.

Pedagogický sbor je dlouhodobě stabilní a po odborné stránce vysoce kvalitní. Dvě učitelky jsou plně odborně kvalifikované, jedna dokončuje v letošním roce požadované

magisterské studium. Jedna vychovatelka také studuje na vysoké škole, asistentka pedagoga absolvovala kurz pro asistenty a podala si přihlášku ke studiu speciální pedagogiky – vychovatelství. Dvěma učitelkám chybí speciálně pedagogická kvalifikace, ovšem jejich dlouholeté zkušenosti z praxe ve speciální škole tento nedostatek do značné míry eliminují. Vedení školy dlouhodobě podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále DVPP). V letošním školním roce nebylo možno vzhledem k omezeným finančním možnostem subjektu DVPP z rozpočtu školy hradit. Pedagogický sbor se vzdělával ve využívání inovativních technologií ve výuce, na což byly finance z rozpočtu projektu ESF, který škola získala.

Materiální předpoklady umožňují naplňování vzdělávacích programů. Obnova učebních a kompenzačních pomůcek probíhá průběžně s ohledem na potřeby školy a aktuální finanční situaci. Ze zmíněného projektu ESF byla škola vybavena interaktivní tabulí a dvěma počítačovými učebnami, které však ZŠS nevyužívá (umístění v učilišti a v ZŠ praktické). V každé třídě ZŠS je alespoň jeden počítač, tři počítače jsou vybavené speciálními dotykovými monitory pro lepší ovládání handicapovanými žáky. V ZŠS je k dispozici široké spektrum rehabilitačních a kompenzačních pomůcek (např. perličkový bazén, míčkový bazén, zdviž do bazénu, vertikalizační a rehabilitační židle, schodišťová sedačka, rehabilitační stůl, speciální PC programy, motomed, dvě duolavice atd.).

ZŠS se aktivně zapojuje do spolupráce s dalšími subjekty v regionu. Četná a neformální je spolupráce se Základní školou praktickou v Domažlicích a s Výchovným ústavem a dětským domovem se školou v Hostouni. Ředitelé těchto tří subjektů se pravidelně scházejí a organizují společné aktivity, v jejichž pořádání se střídají. Jako partnerské organizace se na společných akcích podílejí také Střední odborné učiliště Planá a Toužim, Odborné učiliště a praktická škola Plzeň, Základní škola a Odborná škola Zbůch. Akcí pro žáky a vzájemných návštěv se dále účastní i Domov pro osoby se zdravotním postižením Bystřice nad Úhlavou, Dětský domov v Horšovském Týně a Dětský domov ve Staňkově. Společně pořádají např. Sportovní hry mládeže, Lehkoatletický čtyřboj, Přehlídku zájmové činnosti žáků, malování na chodníku, míčové hry, hudební soutěž, výstavy apod. Kromě výše zmíněného probíhá neformální spolupráce s policií, hasiči a záchranáři formou účasti na Dnu integrovaného záchranného systému, kde mohou žáci shlédnout ukázky práce jednotlivých složek. Výbornou ukázkou prezentace činnosti školy na veřejnosti je také její pravidelná spoluúčast při pořádání „Japonských dnů“ v Zoologické a botanické zahradě v Plzni.

Závěry, celkové hodnocení školy

Činnost příspěvkové organizace probíhá v souladu s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení.

Pozitivem je stabilní, vysoce odborně erudovaný pedagogický sbor, který svou částečnou nekvalifikovanost do značné míry eliminuje dlouholetou praxí. Vůči žákům je postupováno důsledně individuálně, je jim poskytována náležitá speciálně pedagogická podpora s ohledem na jejich vzdělávací potřeby. Škola zajišťuje podmínky pro úspěšný rozvoj žáků na velmi dobré úrovni.

Neformální partnerská spolupráce s ostatními subjekty a organizace společných kulturních, sportovních a společenských akcí je prospěšná pro všestranný rozvoj handicapovaných žáků a pro jejich začlenění do běžného života. Uplatňovaný způsob řízení přispívá k utváření příznivého klimatu ve škole a k budování dobrého jména

subjektu na veřejnosti. Rezervy se objevily ve zpracování a efektivitě využití vlastního hodnocení školy.

Materiální podmínky jsou postupně zkvalitňovány s ohledem na rozpočtové možnosti. Přidělené finanční prostředky jsou vynakládány efektivně. Škola je aktivní v získávání financí z jiných zdrojů.

Školní vzdělávací programy pro obor vzdělání základní škola speciální jsou v souladu s příslušným rámcovým vzdělávacím programem.

V průběhu inspekční činnosti bylo zjištěno nesprávné zavedení školních vzdělávacích programů pro obor vzdělání základní škola speciální od 1. 9. 2010 ve všech ročnících najednou, přestože podle nich měli být vzdělávání v letošním školním roce pouze žáci 1. a 7. ročníku. Tímto krokem došlo k porušení § 185 odst. 1 školského zákona. Zmíněný nedostatek je částečně eliminován tím, že jsou žáci vzdělávání s podporou individuálních vzdělávacích plánů a obsah vzdělávání se tím pro ně nemění.

Přílohy inspekční zprávy

Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo.

Poučení

Podle § 174 odst. 13 školského zákona může ředitel školy/školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Koperníkova 26, 301 00 Plzeň, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.p@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Plzeňském inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Klatovech dne 22. června 2011

Mgr. Jitka Davidová, školní inspektorka

Davidová v. r.

Mgr. Miroslava Siváková, školní inspektorka

Siváková v. r.

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

V Horšovském Týně dne 24 června 2011

Mgr. Zdeňka Paterová, ředitelka školy

Z. Paterová v. r.